

נצא', האשיכו הזורים התיכונים המזרחיים את שבתתם הגדולה

תים המורים?



פחות משאוכל להשתכר בעבודה קלה אחרת.

1500 משפחות מחכות בבית

על רקע זה, במציאות שכוה, הציגו המורים התיכונים את דרישותיהם: הצג מדת שכרם לשכר הממשלתי הניתן לאקדמיים בשירות המדינה.

"זוהי תביעה זעומה כמעט, הסבירו צעירי השוכנים, אנחנו תבענו להצמיד את שכרנו לשכרם של המהנדסים בשירות המדינה, בדרגה ג'. למעשה שכרם של האקדמיים הוא גבוה הרבה יותר, מחוץ לשירות המדינה. ואפילו בין עובדי המדינה ישנם אקדמיים המשתכרים יותר."

תביעותיהם של המורים בלירות ישראל ליות: 280 ל"י שכר יסוד למורה חתיק, בעל זכויות חתק מלאות. לשם השוואה: מהנדס בעל זכויות דומות יכול להגיע ל-450 ל"י משכורת יסוד, רופאים ל-579 ל"י, רוקחים ל-450 ל"י. ההבדל הוא: בעוד שבועלי המקצועות האקדמיים האחרים יכו"ל לים לעלות מדרגה ג' לדרגות גבוהות אחרות, אין אפשרות כזו ניתנת כאמור למורים.

על דרישות אלה לא רצו ראשי משרד החינוך והאוצר אפילו לשמוע. אחרי ימי שבתה ארוכים ניסו השוכנים לסגת מעט. הצענו להקפיא 20 לירות מדישה זו ולהעביר את ההכרעה הסופית להועדה ציבורית. ד"ר בירם בטיח להיות הרוח החיה בהעדה. גם הצעה זו נדחתה.

במרכז המורים המשיכו המורים והגננות לעמוד בעמדתם העיקשת: "המורים התיכונים הפרו את מרות ההסתדרות. עד שלא יתורו למסגרת הכללית לא נוכל לטפל בדרישותיהם."

למורים התיכונים, לעומת זאת, לא היו כל אשליות. הם ידעו לבטח כי מרכז המורים, שמדיניותו מוכתבת על ידי מדיניות השכר הכללית של מפא"י, לא יעזור להם אפילו בלירה אחת. הם גיהלו את מלחמתם כמעט בלי אמצעים. אך נשותיהם וילדיהם של 1500 המורים התיכונים לא יוכלו להתקיים במשך ימים רבים ללא משכורת.

הסבירו השוכנים: אם יכשל מאבקם של המורים התיכונים, יתמעט מספרם במשך השנים הקרובות. אם יתמעטו המורים, לא רק שלא יוגדל מספר בתי הספר התיכונים במדינה, כי אם יקטן במרוצת השנים. אם לא יתרחבו בתי הספר התיכונים, ישאר מספר בוגרי בתי הספר התיכונים במדינה ללא כל יחס לגידול האוכלוסיה ולצרכיה התרבותיים. באין בוגרי בתי הספר התיכונים, יתרוקנו האוניברסיטאות, או לפחות לא יגדל מספר הסטודנטים בהן.

חרב הבערות תלויה מעל למדינת ישראל כולה. יתכן שלראשי האיגוד המקצועי וליפקידי המנגנון הממשלתי, סכנה זו אינה אומרת מאומה, יתכן שגם בסתר ליבם זוהי משאת נפשם. אך לאנשי התרבות במדינה, שבתיהם המורים התיכונים גיזא את אזעקה, מאבקם הוא המאבק על אופיה התרבותי של מדינת ישראל, בעשר השנים הבאות.

שנלמד כבר, לקראת בחינות הבגרות. בתמונה נראות תלמידות השמינית הריאלית של בית הספר התיכון העירוני ג' בתל אביב, בשעת שיעור רציני בכימיה, אותו העבירה להן בת כיתתן בת ה-16 פנינה זלצר (למעלה משמאל). הבנות שמרו על הסדר והמשמעת.

עובדים המורים התיכונים מספר שעות גדול יותר מן הנדרש מהם לפי תנאי העבודה, בתנאי שעות נוספות.

בצורה כזו מאבד המורה חלק מכוה עבודתו, שהוא זקוק לו אחרי שעות העבודה הרגילות. הוא אינו יכול להתמסר לבדיקת עבודות הבית, להכנת השיעורים שהוא חייב להעביר ביום המחר, להתעמק במקצוע בו הוא מלמד ולהרחיב את ידיעותיו, בהתאם לחידושים הרבים שהמדע העולמי מחדש בכל יום ובכל שבו.

השאיפה למעמד חברתי שווה לחבריו ל-ספסל הלימודים באוניברסיטה ולסביבתו הקרובה, מאלצת את המורה לחיפוש ומציאת מקורות עבודה נוספים, גם מחוץ לכותלי בתי הספר. רבים הם המורים המאבדים חלק גדול מזמנם בעבודות פרטיות, הרחוקות מאד מעבודתם היומיומית. ישנם מורים שהם מנהלי חשבונות בחברות פרטיות, מגיחים בעתונות יומיים, וישנם העובדים בריכוז מועדונים פוליטיים ובעבודות דומות.

התוצאות הרות אסון: כיום אין שום אפשרות, אפילו הרחוקה ביותר, לפתיחתם של בתי ספר תיכונים נוספים. המספר ה"קיים של בתי ספר כאלה רחוק מלהשיג את הצרכים. תלמידים רבים, מהם אפילו מצ'טינים בלימודיהם בבתי הספר היסודיים, נאלצים לחפש מקומות עבודה ולהפסיק את לימודיהם מחוסר מקום בבתי הספר התיכונים. המקומות המעטים נתפשים בראש וראשונה בידיהם של בעלי אמצעים. לחסרי אמצעים אין איש דואג. אפילו אם היו המדינה והרשויות המקומיות דואגות לתלמידים כאלה, לא היו המורים התיכונים הנמצא, למלוי התקן בבתי הספר התיכונים החדשים שיפתחו.

במצב ענינים כזה, העתיד הוא עצוב ביותר. ד"ר בירם, מוחיקי המורים התיכונים ניים בישראל ולשעבר מנהל בית הספר הריאלי בחיפה, חזה לא מכבר חזות קשה לחינוך התיכון בארץ. הוא ניבא לשואה, אך אוננים קשובות לנבואתו זו לא מצא.

המצב כיום הוא כלאחר יאוש: הזרם הדליל של בוגרי בתי הספר הגבוהים במדינה פונה לאפיקים אחרים. בתי הספר התיכונים קולטים אחוז זעום ביותר מכוה אדם צעיר ורענן זה. למה לי להיות מורה? אומר בוגר האוניברסיטה הממוצע, "התלמידים יציקו לי, אצטרך לקרוא עב"דות בבית, לעבוד יומם ולילה ולהשתכר הרבה

אחרי שלושה שבועות של הפסקת לימודים חזרו השבוע תלמידי השמיניות אל ספסלי הלימודים — ללא מורים. הם אירגנו בעצמם את הלימודים, לא למדו חומר חדש אך חזרו על חומר

המוסדות המדעיים והחברות המסחריות בהן ולמען הם עובדים, בעוד שהמורה התיכוני יהיה רחוק אל דוכן ההוראה במשך כל שנות עבודתו. מערכת החינוך התיכונת בישראל היא כה קטנה, עד שאפשרויות העברה מתפקיד הוראה לתפקיד אחר, כמו הנהלה או פיקוח, הן מועטות ביותר, משום שמספר המשרות מסוגים אלה הוא זעום.

האמצעים הכלכליים מכתיבים גם את ה"מעמד החברתי, ביחוד במציאות החברתית השורה כיום במדינת ישראל. משכורתו הזעומה של המורה, הזקקתו לעבודות נוספות ביום ובלילה, יוצרות גם את מעמדו החברתי, שהוא הכרח נמוך יחסית ממעמדו של בעל חשכלה מקבילה לשלו, המתפרנס ממקצועו כמוסד ממשלתי או בחברה מס'חרית.

במורה, ובמיוחד באירופה, טוענים ה'

הניזוק הראשון, ומבחינה ציבורית גם היחיד, הוא המדינה ועתידיה. המשכורת הנמוכה של המורים מונעת ומעכבת זרימת כוח האדם מקצועי ובר-השכלה אל מקצוע ההוראה התיכונת. בבתי ספר תיכונים רבים בעריהשדה ובמושבות מלמדים מורים חסרי-השכלה אוניברסיטאית. בבתי הספר הגדולים הנמצאים בערים הגדולות



אסיפה כללית

של תלמידות השמיניות בבית הספר התיכון הממלכתי דתי לבנות, קובעת את סדר השיעורים למחרת. הכינוס הכללי קבע תכנית כללית, פרט לתלמידי הגמנסיה הרצלית שקבעו: כל הענין הוא טיפשי."